

3. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI.
4. Лазар І. В. Кадрова політика в державному управлінні: методологія та практика: монографія. К.: КНЕУ, 2018. 312 с.
5. Михненко А. О. Формування кадрової політики державної служби в умовах європейської інтеграції. К.: НАДУ, 2020. 374 с.
6. EURES System as a Mechanism for Ensuring an Open Labor Market in the EU. Available at: <https://ec.europa.eu/eures>.
7. Prometheus Online Course Platform for Civil Servants. Available at: <https://prometheus.org.ua>.
8. HRM Systems in Public Administration: Analytical Review / Center for Digital Transformation Research. Kyiv, 2021.

Блага Аліна Сергіївна
здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ШІ ОБ'ЄКТОМ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Штучний інтелект став однією з ключових технологій сучасності, яка активно впливає на різні аспекти суспільного життя, економіки та права. Здатність ШІ до самонавчання, прийняття автономних рішень та виконання все більш складних завдань піднімає низку питань щодо його правового статусу та регулювання. У цивільному праві, зокрема, постає складне завдання визначення ШІ як об'єкта правових відносин.

Об'єктами цивільних прав є речі, гроші, цінні папери, цифрові речі, майнові права, роботи та послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні та нематеріальні блага [1]. Тому головними аргументами для розгляду ШІ, як об'єкту цивільного права є те, що це результат діяльності людини, щодо якого у особи виникають правовідносини, також це річ, якою власник має право володіти, користуватися та розпоряджатися, як і будь-яке інше майно [2].

Штучний інтелект, як продукт людського інтелекту та винахідництва на сьогодні є великою загрозою безпеці життя людей. Будь-які висновки щодо цього питання повинні бути обмежені принципами моралі та розумності і спрямовуватись на соціально-орієнтовані технології, що спрощуватимуть життя людини, а не створюватимуть їй серйозну конкуренцію чи загрозу. Тому, з огляду на зростаючі ризики, пов'язані із просуванням штучного інтелекту, у питанні правового регулювання варто. Саме на основі верховенства права повинне базуватись правове розуміння штучного інтелекту і його місце у сучасному цивільному праві. Право має бути динамічним і зберігати своє основне призначення – служити інтересам

людини. Технології повинні бути чутливими до людських цінностей і відповідати принципам справедливості, надійності, безпеки, конфіденційності. А право повинне бути ефективним і забезпечувати усі вищевказані принципи у час значних технічних інновацій [2].

ШІ не може самостійно відповідати за свої дії, тому не може бути суб'єктом правовідносин. Дійсно як за міжнародним, так і за національним цивільним законодавством, здатність нести відповідальність за вчинені дії є однією з ознак суб'єктів правовідносин. Так, сьогодні, у Резолюції Європарламенту № 2015/2103 відповідальність за шкоду, завдану електронною особою (ШІ) пропонується покласти на виробника або власника, залежно від ситуації [3].

Вживання терміну «електронна особа» у нормативних актах Європейського Союзу видається передчасним, оскільки поширення цього поняття у сфері права не дає цілісного правового уявлення щодо питаннях їх правового статусу, цивільно-правової відповідальності, захисту прав користувачів, захисту даних. Більше того, визнання їх суб'єктами означає поширення на них положень про захист їхніх прав [3].

Штучний інтелект та роботи доцільніше розглядати не як суб'єктів, а як об'єктів цивільних прав. Це означає, що до них можуть застосовуватися такі правові інститути, як власність, договори, відповідальність тощо. Такий підхід дозволяє більш чітко визначити права та обов'язки учасників відносин, пов'язаних зі штучним інтелектом. Його застосування в таких критичних сферах, як медицина та державне управління, вимагає особливо обережного підходу. Враховуючи потенційні ризики, пов'язані з використанням ШІ, доцільно розглядати його як джерело підвищеної небезпеки [2].

Тому, якщо ми визначаємо ШІ як об'єкт цивільних правовідносин, виникає питання чи можливо його віднести до якоїсь з існуючих в ЦК України категорії об'єктів, чи необхідно доповнювати дану статтю новим об'єктом права [4]. На мою думку, перш ніж розглядати ШІ, як об'єкт ЦП, необхідно враховувати всі його специфічні ознаки, які не притаманні іншим об'єктам цивільного права, наприклад: здатність самостійно приймати рішення на основі обробленої інформації, здатність до самопрограмування.

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, з одного боку, ШІ є продуктом людської діяльності. Він створюється людьми, інвестується в нього людський інтелект і ресурси, через що виникають певні права та обов'язки щодо цього результату. Це свідчить про те, що ШІ має ознаки об'єкта цивільних прав. З іншого боку, ШІ демонструє все більшу автономність і здатність до самонавчання. Це ставить питання про його потенційну здатність завдавати шкоди, порушувати права інших осіб або навіть виходити з-під контролю людини. Тому, визнаючи ШІ об'єктом цивільних прав, необхідно одночасно розробляти механізми відповідальності за його дії.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 25.11.2024).
2. Зозуляк О. І. Штучний інтелект як об'єкт цивільно-правового регулювання. Доктрина приватного права: традиції та сучасність: матеріали XX наук.-практ. конф., присвяч. 100-й річниці з дня народж. В.П. Маслова. Харків: Право, 2022. С. 95–102.
3. Марценко Н. Правовий режим штучного інтелекту у цивільному праві. Актуальні проблеми правознавства. 2019. № 4. С. 91–98.
4. Гринчук А. О. Штучний інтелект як об'єкт правового регулювання: поняття, види та ознаки. Журнал східноєвропейського права. 2019. № 70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2019_70_35.
5. Стефанишин Н. М., Схаб-Бучинська Т. Я. Штучний інтелект в системі об'єктів цивільних прав. Аналітично-порівняльне правознавство: електр. наук. вид. 2023. № 3. С. 126–131. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/APP_03_2023_FINAL-1.pdf#page=126

Бобонець Єлизавета Станіславівна

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
Державного біотехнологічного університету

SMART CITY: МІСТО МАЙБУТНЬОГО

Сьогодні цифровізація ставить перед містами нові виклики, зокрема стале управління ресурсами, покращення якості життя мешканців та забезпечення екологічної безпеки. Щоб подолати ці проблеми, багато міст у всьому світі впроваджують концепцію «розумних міст», у якій ключову роль відіграють цифрові інновації, хмарні технології та аналітика великих даних. У сучасному світі цифровізація є ключовою перевагою, що сприяє постійним змінам. Розумні міста ілюструють сучасну цифрову трансформацію, яка поєднує технологічні, економічні та соціальні елементи для створення ефективного та комфортного міського середовища. Вони використовують інноваційні рішення для покращення інфраструктури, оптимізації управлінських процесів і підвищення якості життя мешканців. Однією з основних характеристик розумного міста є його здатність функціонувати як комплексна платформа цифрової трансформації, що охоплює всі аспекти міського життя — від транспортних і енергетичних систем до соціальних послуг та взаємодії громадян з органами влади. Розумне місто – це концепція міського середовища, яка використовує передові технології та інноваційні рішення для підвищення якості життя жителів, ефективного управління ресурсами та сталого розвитку. Ця концепція включає інтеграцію технологій Інтернету речей, великих даних, штучного інтелекту та інших цифрових технологій для створення ефективної взаємодії між містом, його інфраструктурою та громадянами [1]. На тлі масової цифровізації, території

стали розглядатися як розумний цілісний організм, котрий надає комфортні умови життя і повну безпеку громадян [2]. А. Корнійченко зазначає, що smart-суспільство побудоване таким чином, що «розумна» робота, яка утворена «розумним» життям, державою і бізнесом, базується на «розумній» інфраструктурі і «розумних» громадянах, які відіграють центральну роль у створенні Smart-культури. В свою чергу, розвиток таких галузей, як Smart-транспорт, Smart-охорона здоров'я, Smart-енергетика, Smart-суспільство приведе до появи Smart-світу, детермінованого цифровими технологіями [3].

Слід відзначити, що наразі відсутнє єдино визнане тлумачення поняття «розумне місто». Також існує підхід, який розглядає концепцію «розумного міста» з точки зору технологій та їх використання для вирішення питань урбанізації. На думку науковців Чукут С.А. та Дмитренка В.І. [4]. «розумне місто – це місто, де гармонійно поєднано інтереси громадян, бізнесу та влади завдяки використанню сучасних новітніх технологій та різноманітних розумних рішень задля вирішення нагальних проблем та оптимізації процесів муніципального управління», а «поняття «розумне урядування» – це процес вироблення та прийняття управлінських рішень за допомогою сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема технологій Інтернет-речей, для об'єднання та інтеграції інформації, процесів, інститутів і місцевої інфраструктури для задоволення потреб громадян і бізнесу».

В Україні концепція розумних міст значною мірою стала можливою завдяки впровадженню електронних міст. Першим кроком у цьому напрямку став проект "електронне місто", ініційований місцевою владою в місті Українка (Київська область) у 2017 р. Основною метою проекту було створення зразкового міста з оптимальною моделлю взаємодії між громадою та міською адміністрацією. Кабінет Міністрів підтримав цю ініціативу, і вже у 2019 р. проект було офіційно реалізовано. Головна мета полягала в спрощенні та підвищенні прозорості управлінських процесів, що дозволило б кожному жителю активно брати участь у житті громади. Проект також передбачав оптимізацію взаємозв'язків на всіх рівнях управління та забезпечення необхідної інформаційно-комунікаційної підтримки для реалізації поставлених завдань. При створенні електронного міста акцент було зроблено на надійності, прозорості, доступності та стабільності, які стали основними критеріями впровадження. Процес перетворення Києва на "розумне місто" розпочався у 2019 р. і зосередився на трьох ключових напрямках: технологічному, управлінському та соціальному. У технологічній сфері основним завданням стало створення ефективної платформи для управління міською інфраструктурою, забезпечення безпеки, оперативного реагування на надзвичайні ситуації та покращення якості житлово-комунальних послуг. В управлінській сфері акцент робився на прозорості адміністративних процесів, поліпшенні інвестиційного клімату та розвитку державно-приватного партнерства. Соціальні зміни були спрямовані на вдосконалення соціальної інфраструктури, активну участь громадян у процесах прийняття рішень і підтримку сталого економічного розвитку. Концепція «Kyiv Smart City 2020» була розроблена за участі громадськості,

бізнесу, IT-компаній та міської влади. Її реалізація фінансувалася в рамках програми «Електронна столиця» та інших міських ініціатив. Основними напрямками діяльності визначено сфери житлово-комунального господарства, безпеки, транспорту, медицини та ефективного управління міською адміністрацією. Станом на грудень 2023 р. в рамках цієї концепції вдалося реалізувати такі проекти, як відкритий бюджет, електронні петиції, система електронних державних закупівель, міська Wi-Fi мережа, контактний центр, програма відеоспостереження «Безпечне місто» та інші. Розвиток концепції розумних міст в Україні, демонструє прагнення місцевої влади до підвищення прозорості управління та залучення громадян до активної участі у житті своїх міст. Ці проекти спрямовані на оптимізацію адміністративних процесів, покращення інфраструктури, забезпечення безпеки та розвиток соціальної сфери. Завдяки впровадженню сучасних технологій, таких як електронні петиції, системи електронних державних закупівель створюється комфортне і ефективне середовище для мешканців. Незважаючи на досягнення, існують виклики, та великі труднощі загалом, ці ініціативи відкривають нові можливості для розвитку міст в Україні, сприяють сталому економічному зростанню та покращують якість життя населення.

Список використаних джерел

1. Севастьянов Р. В. Актуальні проблеми розвитку «розумних міст» (Smart-City) // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 2. С. 1 – 2.
2. Панухник О., Курах О. Можливості імплементації міжнародних передових знань та досвіду у сталий розвиток «розумних» міст і територіальних громад України. Соціально- економічні проблеми і держава. 2023. *Вип. 2*
3. Бабаєв В. Ю., Дейкало С. О. (2024). Розвиток концепції розумного міста: публічно-управлінський аспект. *Управління розвитком території*.
4. Чукут С.А. Дмитренко В. І. Смарт-сіті чи електронне місто: сучасні підходи до розуміння впровадження е-урядування на місцевому рівні. Інвестиції: практика та досвід. № 13. 2016.

Бятова Дарина Олегівна

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

РОЛЬ АРБІТРАЖНОГО КЕРУЮЧОГО В ПРОЦЕДУРІ ПРЕВЕНТИВНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ

На сьогодні, український бізнес працює в дуже складних умовах і для багатьох підприємств існують великі ризики виникнення неплатоспроможності. Єдиний вихід із ситуації для працюючого бізнесу - це недопущення банкрутства через існуючі законодавчі механізми. 1 січня 2025